

Návrh znaku a vlajky

pro obec

ÚBISLAVICE

autor:
Mgr. Jan Tejkal

HERALDICKÁ TVORBA, Zábělská 23/25, 713 00 Ostrava-Heřmanice
tel.602953832, 596236364,
e-pošta: j.tejkal@volny.cz

Tvorba nových obecních (městských) symbolů:

Podle platné právní úpravy mohou obce a města disponovat vlastními obecními (městskými) symboly, to znamená znakem a vlajkou (praporem). Pokud obec (město) nemá historický, řádně udělený, či tzv. vydržený znak či vlajku, je práva požádat prostřednictvím Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Předsedu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky o udělení symbolu(ů).

Při vytváření nových obecních symbolů je přitom nutno dbát především více či méně pevně stanovených zásad heraldické a vexilologické disciplíny a dále respektovat těsný významový vztah znaku a vlajky obce k lokalitě, již mají reprezentovat.

Existuje několik základních tématických okruhů, jimiž se tvorba nového znaku a vlajky může inspirovat. V první řadě se jedná o vytvoření tzv. mluvícího znamení, jehož předností je transparentnost a široká srozumitelnost symbolů, nebo o navázání na historické pečetní či razítkové symboly obce, které do značné míry stanoví obsah nových symbolů a jež je vhodné zejména proto, že zachovává kontinuitu původních předheraldických a nových heraldických a vexilologických symbolů obce.

Nelze-li adekvátně aplikovat princip mluvícího znamení, nebo není-li možno nalézt otisk pečeti či razítka, případně je-li pečetní obraz nevhodný - například vzhledem k jeho heraldicky neúnosné složitosti - k přepisu do znaku a vlajky obce, připadá v úvahu alternativní komplex námětových regionů - například symbolické vyjádření místního světce jakožto patrona obce, odkaz na význačné události nebo pověsti a mýty v dějinách obce, připomenutí erbovních motivů někdejších feudálních majitelů obce či příslušného panství, poukaz na specifické historické či současné řemeslné a jiné pracovní aktivity obyvatel obce, nebo vykreslení určitého relevantního přírodního motivu krajiny, do níž je obec zasazena, atd.atd..

Vlajka (prapor) obce nebo města by měla odpovídat podobě či symbolice obecního (městského) znaku.

Jednou z možností, již naplňují (a zejména v minulosti naplňovaly) především městské lokality a lokality s historickými právy města či městečka, je geometricky koncipovaná vlajka ve formě kombinace horizontálních či vertikálních pruhů a případně dalších geometrických obrazců, barevně odvozených z tinctur (tj. barev a kovů) znaku, doplněných fakultativně o některé relevantní znakové figury pro zdůraznění neopakovatelnosti každé vlajky.

Často - a zejména u lokalit bez městského statutu, kde vzniká vlajka současně se znakem - se přistupuje rovněž k tzv. opakování znaku, což znamená, že vlajka obce má stejnou či velmi podobnou figurální kompozici jako obecní (městský) znak.

Znak obce Úbislavice:

Historická pečetní znamení místních částí obce:

Obec Úbislavice dnes sestává z šesti místních částí. Jedná se o vsi Úbislavice, Česká Proseč, Chloumek, Stav, Štěpanice a Zboží. Historicky se ovšem jedná o čtyři obce, neboť Chloumek a Štěpanice v minulosti figurovaly jakožto osady Zboží.

V případě všech čtyř historických částí obce je přitom v archivních fondech Národního archivu v Praze a Archivu Národního muzea v Praze doloženo užívání vlastních obecních pečeti s obrazovým obsahem v průběhu 18. a 19.století:

Vlastní **Úbislavice** pečetily kulatým typářem s obrazem listnatého stromu (lípy ?) vyrůstajícího z návrší a provázeného po stranách kmene dvěma stojícími ptáky. Pečeť měla německý, linkou oddělený opis umístěný nahoře a po stranách: „GEMEIND . AUSLAUF“ („Obec Úbislavice“).

Námětově a figurálně shodnou pečetí disponovalo také několik dalších vsí kumburského panství včetně **České Proseče**. Její pečeť má odlišné rytecké pojetí a mírně vertikálně oválný tvar, avšak i zde spatřujeme listnatý strom s dvojicí ptáků a německou legendou „GMD BOH PROSCHWITZ“ („Obec Česká Proseč“).

Figuru listnatého stromu spatřujeme také ve velmi mírně vertikálně oválné pečetí **Stavu** – zde ovšem v doprovodu rozkřídleného ptáka umístěného před kmen stromu a německého opisu „GEMEINDE . STAW“ („Obec Stav“).

Pouze v případě pečeti **Zboží** nacházíme odlišný námět. Jedná se o figuru tzv. Božího oka či oka Boží Prozřetelnosti. V kulatém pečetním poli je uvedená figura položena nad německý nápis „Gemeinde“ a obklopena po obvodu názvy trojice lokalit tvořících ves Zboží: „Stepanitz . Zbosch . Chlomek“ doplněnými palmovou ratolestí.

Z uvedeného vyplývá, že pro tvorbu znaku obce Úbislavice existují dostatečné podklady v podobě historických pečetních znamení a nový (heraldický) znak obce dle zákona o obcích lze vytvořit podle standardního postupu přepisu historických symbolů bez nutnosti tvorby tzv. umělého znaku.

Nový (heraldický) znak obce:

Jak z uvedených pramenů jednotlivých historických lokalit vytvořit společný znak současné obce ?

Heraldická praxe tvorby obecních znaků počítá v případě, že obec tvoří dvě či více historicky samostatných částí, se dvěma způsoby koncepce znaku:

I.Znak obsahuje dominantní figuru převzatou z pečetního obrazu centra současné obce a zobrazuje případně počet integrovaných místních částí pomocí doprovodných figur, nebo komponentů hlavní figury, je-li to možné.

II.Znak obsahuje kombinaci figur z pečeti všech integrovaných obcí.

V případě obce Úbislavice se ukazuje jako smysluplně možná druhá z uvedených koncepcí – konkrétně převzetí pečetní figury listnatého stromu (lípy), neboť tři ze čtyř historických vsí tvořících dnešní samosprávnou obec Úbislavice pečetily typárem s obrazem listnatého stromu.

Variantní řešení návrhu znaku obce:

Téměř všechny varianty (1-15) počítají s pečetní figurou listnatého stromu reflektovanou buď v podobě heraldicky adekvátně stylizované lípy (1-2,4-5,9-11), nebo v podobě lipového listu (7-8, 15) či šesti lipových listů (3,6,12-14). Listnatý strom je blasonován jako lípa – tj. jako „český národní strom“, aby znak obce také nenásilným způsobem připomněl, že Úbislavice jsou rodištěm významného českého bohemisty, Jana Gebauera.

Současný počet místních částí obce pak vyjadřuje počet lipových listů (3,6,12-14), nebo počet stínek cimbuřové řezu (4-16). Ten je do variant návrhu znaku zařazen v podobě tzv. cimbuřové hlavy štítu, která – společně s motivem zlato-černého polcení z erbu Kumburských z Vartemberka (4-8, 15-16)- symbolizuje nejstarší historii obce a její polohu v kraji pod hradem Kumburkem.

Barevné řešení návrhu znaku obce:

Při realizaci návrhu znaku lze postupovat tak, že se jednotlivé varianty návrhu znaku od sebe liší kromě kompozičního řešení také v barevném provedení.

Pokud jde o zvolení barev znaku v obecné rovině, existuje v heraldickém tvarosloví pravidlo o nemožnosti pokládání barvy na barvu a kovu na kov. Co to znamená ?

V klasické komunální heraldice českých zemí hovoříme o šesti základních tinkturách, k nimž posléze přibyly další doplňkové tinktury, kupříkladu tzv. přirozené barvy. Dvě z oněch základních tinktur jsou tzv. kovy - zlatá neboli žlutá a stříbrná neboli bílá, zatímco ostatní - červená, modrá, zelená a černá - patří do kategorie barev.

Je tedy možno volit buď kovový štít (resp. kovové pole štítu) a barevné figury, či opačně barevný štít (resp. barevné pole štítu) a figury kovové. V obou případech je přitom vhodné zachovat co nejmenší možný počet tinktur.

U návrhu znaku pro obec Úbislavice lze pak - při zachování popsaného pravidla - uvažovat o následujících barevných kombinacích s těmito významy:

-zlatá + černá nebo zlatá + černá + zelená = barvy erbu Kumburských z Vartemberka, resp. pánů z Vartemberka,

-zelená, červená, modrá = barvy jakožto „podklad“ kovových figur.

Blason neboli popis variant návrhu znaku obce:

Varianta 1:

„Ve zlato-černě polceném štítě lípa opačných barev.“

Varianta 2:

„Ve zlato-černě polceném štítě zeleno-zlatě polcená lípa.“

Varianta 3:

„Ve zlato-černě polceném štítě šest (3,2,1) lípových listů opačných barev.“

Varianta 4:

„Ve zlato-černě polceném štítě černo-zlatě polcená zvýšená cimbuřová hlava o šesti stínkách a zeleno-zlatě polcená lípa.“

Varianta 5:

„V zeleno-zlatě polceném štítě zlato-černě polcená zvýšená cimbuřová hlava o šesti stínkách a lípa opačných barev.“

Varianta 6:

„Ve zlato-černě polceném štítě černo-zlatě polcená zvýšená cimbuřová hlava o šesti stínkách a šest (3,2,1) lípových listů opačných barev.“

Varianta 7:

„Ve zlato-černě polceném štítě černo-zlatě polcená zvýšená cimbuřová hlava o šesti stínkách a zeleno-zlatě polcený lípový list.“

Varianta 8:

„V zeleno-zlatě polceném štítě zlato-černě polcená zvýšená cimbuřová hlava o šesti stínkách a lípový list opačných barev.“

Varianta 9:

„V zeleném štítě zlato-černě polcená zvýšená cimbuřová hlava o šesti stínkách a zlatá lípa.“

Varianta 10:

„V červeném štítě zlato-černě polcená zvýšená cimbuřová hlava o šesti stínkách a zlatá lípa.“

Varianta 11:

„V modrém štítě zlato-černě polcená zvýšená cimbuřová hlava o šesti stínkách a zlatá lípa.“

Varianta 12:

„V zeleném štítě zlato-černě polcená zvýšená cimbuřová hlava o šesti stínkách a šest (3,2,1) zlatých lipových listů.“

Varianta 13:

„V červeném štítě zlato-černě polcená zvýšená cimbuřová hlava o šesti stínkách a šest (3,2,1) zlatých lipových listů.“

Varianta 14:

„V modrém štítě zlato-černě polcená zvýšená cimbuřová hlava o šesti stínkách a šest (3,2,1) zlatých lipových listů.“

Varianta 15:

„Ve zlato-černě polceném štítě černo-zlatě polcené cimbuřové břevno o šesti stínkách provázené vpravo nahoře zeleným lipovým listem.“

Varianta 16:

„Ve zlato-černě polceném štítě černo-zlatě polcené cimbuřové břevno o šesti stínkách.“

Vlajka obce Úbislavice:

Při tvorbě návrhu obecní vlajky platí, že námět nebo podoba vlajky musí korespondovat s figurálním obsahem či podobou návrhu znaku. Tuto zásadu lze realizovat ve třech základních intencích:

- I. Přistoupením k tzv. opakování znaku (ať již k tzv. doslovnému či tzv. částečnému opakování znaku), což znamená, že se v listu vlajky objeví zcela totožné figury ve stejné či obdobné kompozici jako ve znakovém štítu.
- II. Zjednodušením znakových figur do geometrické kombinace pruhů s totožnými barvami.
- III. Vzhledem ke konkrétnímu případu vyváženou kombinací postupů I. a II..

V případě návrhu vlajky pro obec Úbislavice se přitom ukazuje jako adekvátní aplikovat v případě všech variant opakování znaku. U variant 1-3 se jedná o opakování doslovné, zatímco u ostatních variant o opakování částečné se změněnou orientací figur (9-16), resp. zjednodušením figury cimbuří do podoby vodorovné dělicí linky (4-8).

Popis variant návrhu vlajky obce:

Varianta 1:

„List tvoří žlutá žerďová a černá vlající část s lípou opačných barev.“

Varianta 2:

„List tvoří žlutá žerďová a černá vlající část se zeleno-žlutě svisle dělenou lípou.“

Varianta 3:

„List tvoří žlutá žerďová a černá vlající část se šesti (3,2,1) lípovými listy opačných barev.“

Varianta 4:

„List tvoří žlutá žerďová a černá vlající část s horním černo-žlutě svisle děleným pruhem širokým $1/8$ šířky listu a se zeleno-žlutě svisle dělenou lípou.“

Varianta 5:

„List tvoří zelená žerďová a žlutá vlající část s horním žluto-černě svisle děleným pruhem širokým $1/8$ šířky listu a se žluto-zeleně svisle dělenou lípou.“

Varianta 6:

„List tvoří žlutá žerďová a černá vlající část s horním černo-žlutě svisle děleným pruhem širokým $1/8$ šířky listu a se šesti (3,2,1) lípovými listy opačných barev.“

Varianta 7:

„List tvoří žlutá žerďová a černá vlající část s horním černo-žlutě svisle děleným pruhem širokým $1/8$ šířky listu a se zeleno-žlutě svisle děleným lípovým listem.“

Varianta 8:

„List tvoří zelená žerďová a žlutá vlající část s horním žluto-černě svisle děleným pruhem širokým $1/8$ šířky listu a se žluto-zeleně svisle děleným lípovým listem.“

Varianta 9:

„List tvoří žerďová třetinová část tvořená dvěma vodorovnými pruhy, žlutým a černým, a zelená vlající část se žlutou lípou a šesti stínkami cimbuří sahajícími do čtvrtiny délky listu.“

Varianta 10:

„List tvoří žerďová třetinová část tvořená dvěma vodorovnými pruhy, žlutým a černým, a červená vlající část se žlutou lípou a šesti stínkami cimbuří sahajícími do čtvrtiny délky listu.“

Varianta 11:

„List tvoří žerďová třetinová část tvořená dvěma vodorovnými pruhy, žlutým a černým, a modrá vlající část se žlutou lípou a šesti stínkami cimbuří sahajícími do čtvrtiny délky listu.“

Varianta 12:

„List tvoří žerďová třetinová část tvořená dvěma vodorovnými pruhy, žlutým a černým, a zelená vlající část se šesti žlutými lípovými listy ve dvou vodorovných řadách a šesti stínkami cimbuří sahajícími do čtvrtiny délky listu.“

Varianta 13:

„List tvoří žerďová třetinová část tvořená dvěma vodorovnými pruhy, žlutým a černým, a červená vlající část se šesti žlutými lípovými listy ve dvou vodorovných řadách a šesti stínkami cimbuří sahajícími do čtvrtiny délky listu.“

Varianta 14:

„List tvoří žerďová třetinová část tvořená dvěma vodorovnými pruhy, žlutým a černým, a modrá vlající část se šesti žlutými lípovými listy ve dvou vodorovných řadách a šesti stínkami cimbuří sahajícími do čtvrtiny délky listu.“

Varianta 15:

„List tvoří tři svislé pruhy, střídavě žluto-černě a černo-žlutě dělené. Prostřední pruh má šest stínek cimbuří sahajících do čtvrtiny délky listu. Vlající pruh má šest stínek cimbuří sahajících do 7/12 délky listu. V horním rohu zelený lípový list.“

Varianta 16:

„List tvoří tři svislé pruhy, střídavě žluto-černě a černo-žlutě dělené. Prostřední pruh má šest stínek cimbuří sahajících do čtvrtiny délky listu. Vlající pruh má šest stínek cimbuří sahajících do 7/12 délky listu.“

Vyjádření člena Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky:

K variantám návrhu znaku a vlajky obce je přiloženo vyjádření PhDr. Karla Müllera, ředitele Zemského archivu v Opavě, člena Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a garanta správnosti návrhů.

Z tohoto vyjádření vyplývá, že všechny varianty návrhu vycházejí z obecných zásad heraldické a vexilologické tvorby a mohou být tedy předloženy Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky s žádostí o schválení a doporučení Předsedovi PS P ČR znak a vlajku obci udělit.

PhDr. Karel Müller přitom současně doporučuje jako nejzdařilejší variantu 4, „.....která svou barevností dostatečně reflektuje též bývalé významné feudální držitele z rodu pánů z Vartmberka.“

Osobní pohled autora upřednostňuje ve shodě s názorem člena podvýboru rovněž variantu 4, případně varianty 5, 9 nebo 2 – to znamená varianty s výraznou pečetní figurou lípy ve vartmberské barevné kombinaci.

Záleží ovšem především na zástupcích obce, kterou z předložených variant zvolí. Podmínkou je pouze heraldická a vexilologická správnost, kterou - jak dokládá přiložené vyjádření - splňují všechny předložené varianty návrhu.

Poznámky:

V současné právní praxi figuruje jako primární termín „vlajka“. Ve vexilologické terminologii se pak hovoří o vlajce, nebo o praporu dle způsobu užití. V rámci tohoto textu užíváme právně závazný pojem „vlajka“.

Poměr stran (šířky a délky) listu vlajky je dle metodického pokynu Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky shodný s poměrem stran státní vlajky České republiky – tj. 2:3.

Pojem „zlatá“ (tinktura) u znaku nahrazuje u vlajky pojem „žlutá“ (barva).

V heraldice se pravá a levá strana popisují z pohledu štítonoše. Z pohledu pozorovatele je tedy heraldicky pravá strana vlevo a heraldicky levá strana vpravo.

dne 31.10.2006, Mgr. Jan Tejkal

Přílohy:

- 1.Předběžná výtvarná realizace variant návrhu znaku a vlajky obce Úbislavice,*
- 2.Kladné vyjádření člena Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky,*
- 3.Fotokopie relevantních archivních a knihovních materiálů z archivních a knihovních fondů Národního archivu v Praze, Archivu Národního muzea v Praze a Archivu města Ostravy.*